

Een risicosituatie vanuit psychosociaal perspectief

- Risicofactoren van PSR
- Gevaar
- Gevolgen (schade) van PSR

Psychosociaal risico (PSR)

De kans

dat een of meerdere werknemers

psychische schade ondervinden die al dan niet kan gepaard gaan met lichamelijke schade, ten gevolge van een blootstelling aan de elementen van

de arbeidsorganisatie,

de arbeidsinhoud,

de arbeidsvoorwaarden,

de arbeidsomstandigheden

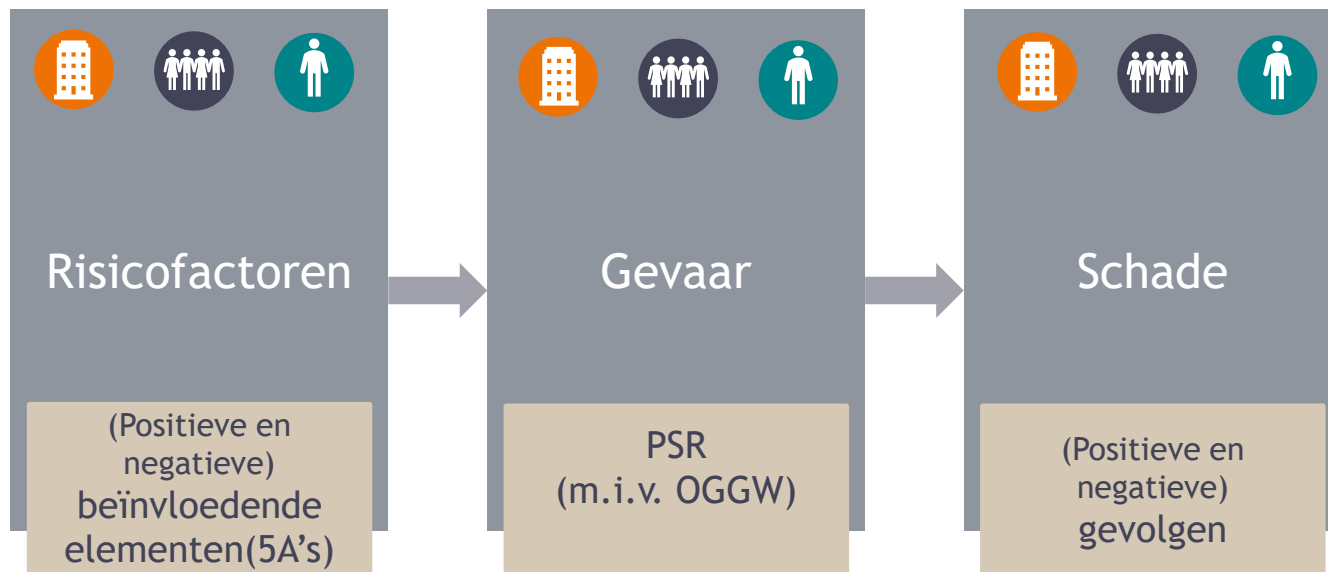
en de interpersoonlijke relaties op het werk, (arbeidsverhoudingen)

waarop de werkgever een impact heeft
en die objectief een gevaar inhouden.

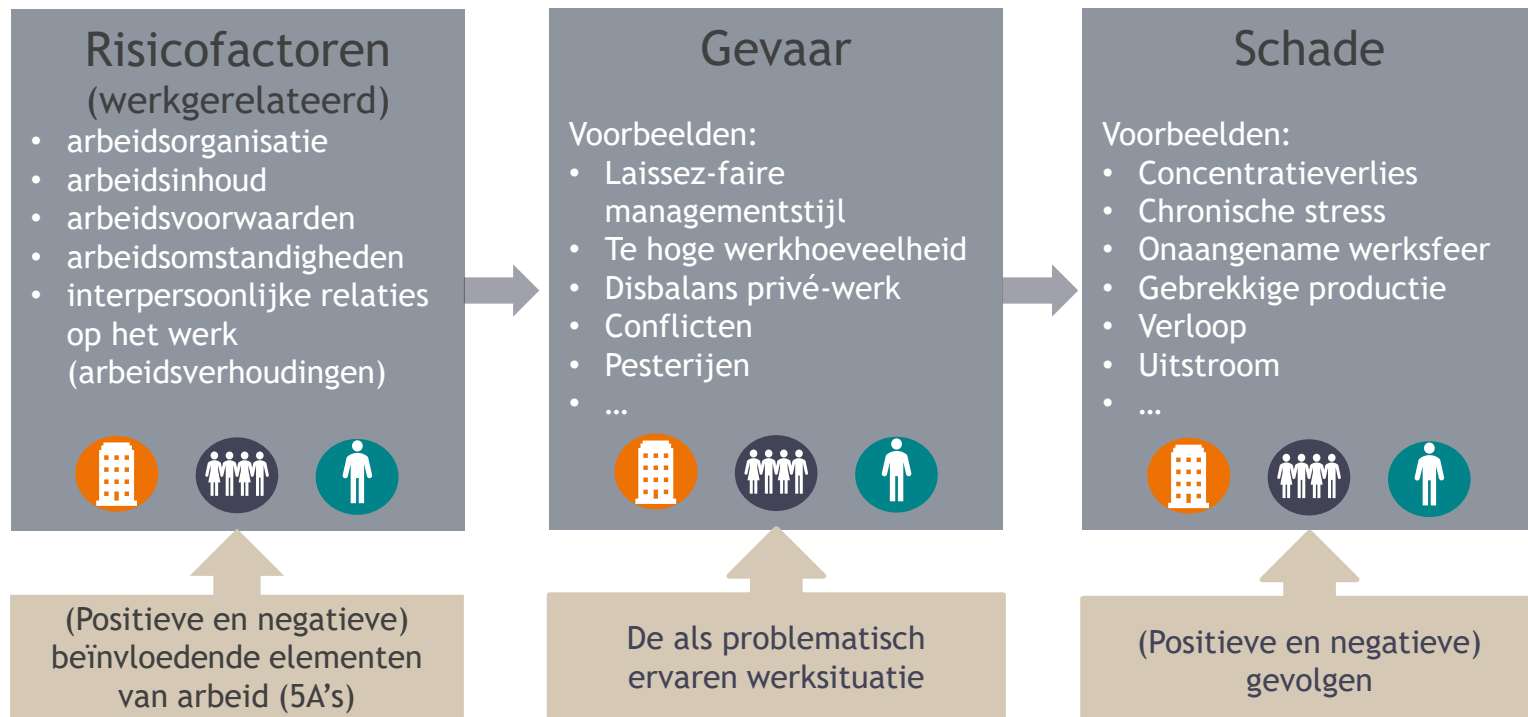

5A's

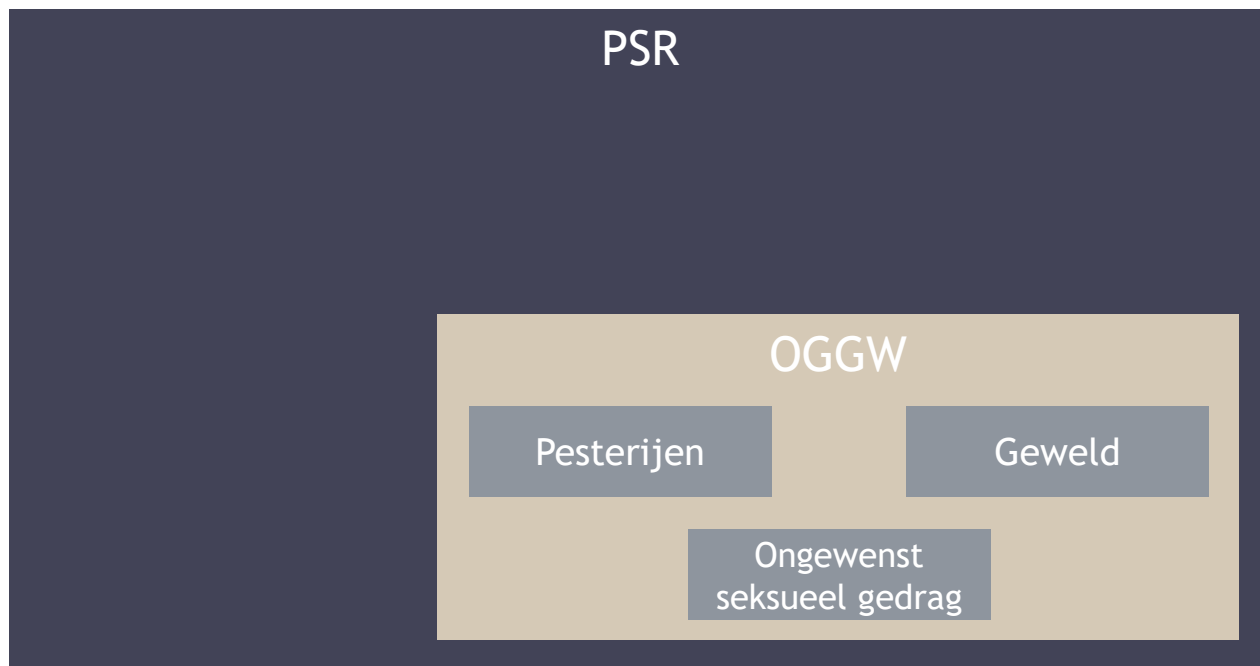
Ontstaan van een risicosituatie of een gevaar

PSR schematisch

PSR omvat OGGW

OGGW wordt als een bijzondere en ernstige vorm van PSR beschouwd.

Pesterijen op het werk

Een onrechtmatig geheel van meerdere gelijkaardige of uiteenlopende gedragingen buiten of binnen de onderneming, die plaats hebben gedurende een bepaalde tijd die tot doel of gevolg hebben

- ⚠ dat de persoonlijkheid, de waardigheid of de fysieke of psychische integriteit van een persoon bij de uitvoering van het werk wordt aangetast,
- ⚠ dat zijn betrekking in gevaar wordt gebracht,
- ⚠ of dat een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd en die zich inzonderheid uiten in woorden, bedreigingen, handelingen, gebaren of eenzijdige geschriften.

Deze gedragingen kunnen inzonderheid verband houden met leeftijd, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, taal, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, een fysieke of genetische eigenschap, sociale afkomst, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, geslacht, seksuele geaardheid, genderexpressie en genderidentiteit.

Geweld op het werk

Elke feitelijkheid

waarbij een werknemer of een andere persoon

psychisch of fysiek

wordt bedreigd of aangevallen

bij de uitvoering van zijn werk.

Ongewenst seksueel gedrag op het werk

Elke vorm van ongewenst **verbaal, non-verbaal of lichamelijk** gedrag

met een **seksuele connotatie**

dat als doel of als gevolg heeft

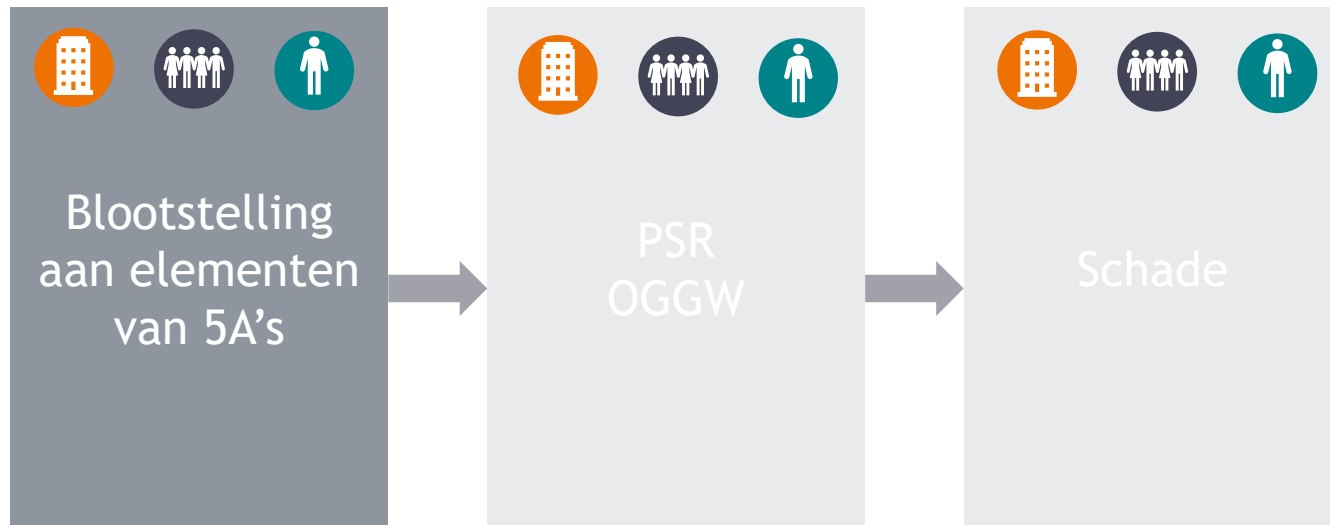
- ⚠ dat de waardigheid van een **persoon** wordt aangetast
- ⚠ of een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende **omgeving** wordt gecreëerd.

Een risicosituatie vanuit psychosociaal perspectief

- Risicofactoren van PSR
- Gevaar
- Gevolgen (schade) van PSR

Risicosituatie → beïnvloedende elementen

Arbeidsorganisatie

- Visie, missie, waarden
- Structuur van organisatie, organogram
- Reorganisaties, fusies, ...
- Beleidsmiddelen
- Rollen en verantwoordelijkheden
- Management- en communicatiestijl
- Kwaliteits- of maatschappelijke normen (ISO, IIP, ...)
- Werkprocedures (high level)
- ...

Arbeids-voorwaarden

- Arbeidsreglement, “policies”, “codes”, ...
- Type contract
- Type uurrooster
- Leermogelijkheden
- Doorgroeimogelijkheden
- Evaluatieprocedures
- Afstemming taken met competenties
- Privé-werk balans
- Tijds kredieten
- ...

Arbeidsinhoud

- Complexiteit en afwisseling van taken
- Emotionele eisen
- Mentale en fysieke belasting
- Werkbelasting (te veel of te weinig)
- Objectieven (duidelijkheid, realiseerbaarheid)
- Autonomie, initiatief, regelbaarheid
- Rol duidelijkheid voor jezelf en anderen
- ...

Arbeids-omstandigheden

- Inrichting van werkplaatsen
- Arbeidsmiddelen
- Geluid
- Verlichting
- Klimaat
- Werkhoudingen
- ...

Interpersoonlijke relaties

- Interne relaties (tussen WN, met N+1, HL, met andere afdelingen, ...)
- Relaties met klanten, leveranciers, ...
- Informele communicatie
- Onderlinge steun (tussen collega's en verantwoordelijken)
- Conflicthantering
- ...

Positieve en negatieve
beïnvloedende elementen (5A's)

Risicobron of energiebron

Twee-sporen visie: risicobron $\approx$ energiebron

Beperken van psychosociaal onwelzijn

PREVENTIE

Voorkomen & beperken van
risicobronnen
(negatieve elementen)

Bevorderen van psychosociaal welzijn

AMPLITIE

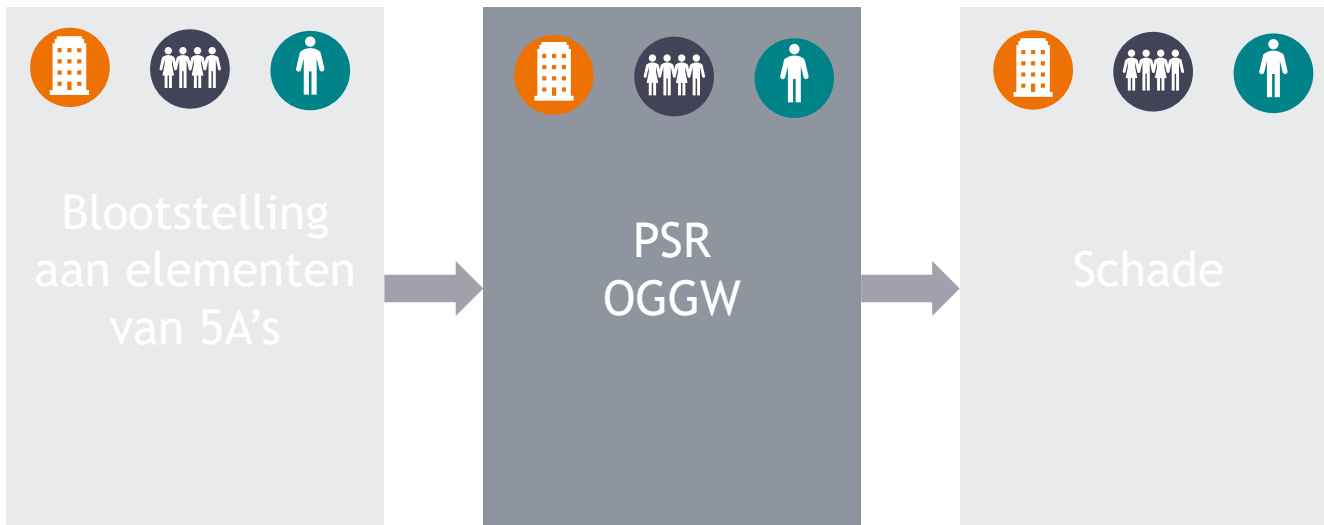
Creëren en bevorderen van
energie- en motivatiebronnen
(positieve elementen)

Een risicosituatie vanuit psychosociaal perspectief

- Risicofactoren van PSR
- Gevaar
- Gevolgen (schade) van PSR

Risicosituatie

Een problematische werksituaties. PSR? OGGW?

PSR

OGGW

*OGGW wordt gezien als
een ernstige vorm van PSR*

*WN ervaart een werksituatie als
stresserend of problematisch?
Kan PSR of OGGW zijn.
Maar niet altijd...*

Wat is vermoedelijk geen PSR | OGGW?

Een collega niet leuk vinden, ploegenstelsel niet aankunnen, moeten omgaan met moeilijke klanten, kiezen voor een beter betaalde job die niet past bij jouw competenties, niet akkoord gaan met bepaalde beleidskeuzes, onderneming biedt bepaalde extralegale voordelen niet aan, werktijden zijn voor jou geen goede match met schooluren van kinderen, ...

Wat kan wel PSR | OGGW zijn?

Aanhoudende hoge werkhoeveelheid, dictatoriale leiderschapstijl, aanhoudende tegenstrijdige informatie over opdracht, rolconflict, ontoereikende/gebreekte werkmiddelen, gebrekkige teamontwikkeling, opdracht niet afgestemd op competenties, verbale agressie van klant, conflicten in team, pestgedrag door collega, ...

Een problematische werksituaties. PSR? OGGW?

PSR

OGGW

*OGGW wordt gezien als
een ernstige vorm van PSR*

*WN ervaart een werksituatie als
stresserend of problematisch?
Kan PSR of OGGW zijn.
Maar niet altijd...*

PSR?

- WN heeft schade of kans op schade?
- 5 A's beïnvloeden situatie?
- WG heeft impact?
- Objectief gevaar?

OGGW?

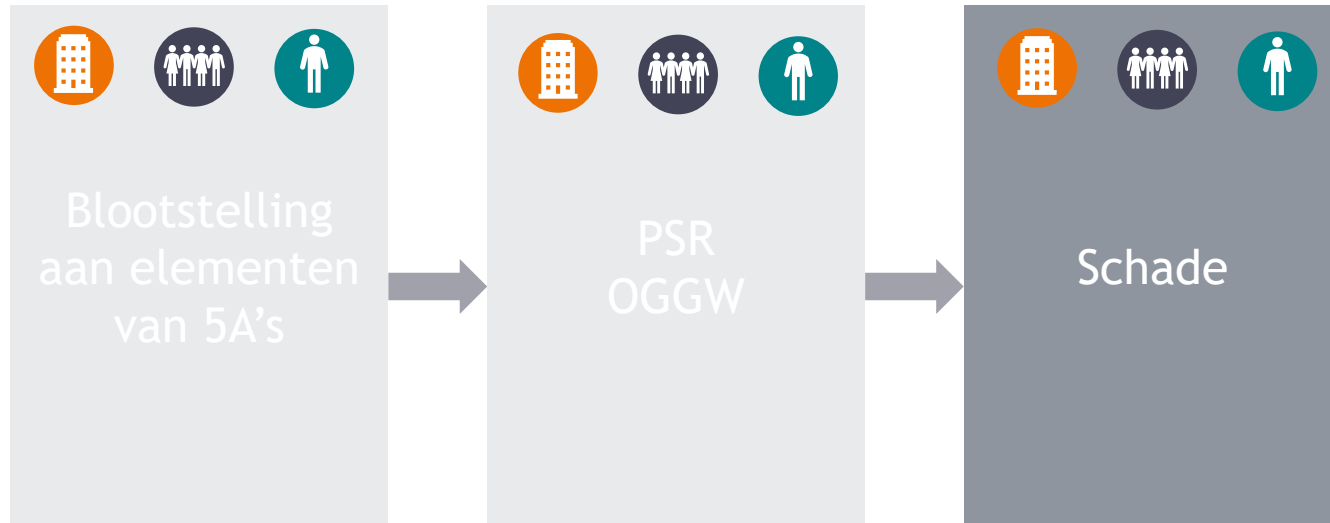
- definitie PSR is van toepassing
- Mogelijk ook vorm van OGGW?
  - Zijn bestanddelen van betrokken
definitie te herkennen in situatie

Een risicosituatie vanuit psychosociaal perspectief

- Risicofactoren van PSR
- Gevaar
- Gevolgen (schade) van PSR

Risicosituatie → gevolgen

Negatieve gevolgen

Verminderde kwaliteit
Vertraging in voorziene planning
Organisatieproblemen
Fouten bij levering/dienstverlening
Imagoproblemen (intern/extern)
Verhoogde absentieïsme en
werkongeschiktheid
Doorstroom/uitstroom
Verlies van competenties
Stakingen

...

Onaangename werksfeer
Gebrekkige collegialiteit
Samenwerkingsproblemen
Conflicten
Pesterijen

...

LICHAMELIJK

uitputting, herstelnoed,
slaapproblemen,
hartproblemen,
hoge bloeddruk,
ademhalingsproblemen,
huidproblemen, eczema,
rugpijn, hoofdpijn,
spijsverteringsproblemen,
gewichtsproblemen,

...

PSYCHOLOGISCH

demotivatatie, onrust,
angst, paniekaanvallen,
schuldgevoelens,
schaamte,
onmacht/onrecht,
alcohol/drugs/tabak,
depressie,
zelfmoordgedachten,

...

SOCIAAL

conflicten, agressie,
sociaal isolement,
familiale destabilisatie,

...

PROFESSIONEEL

efficiëntieverlies,
concentratiedaling,
arbeidsongeschiktheid,
ziekte, afwezigheden
waarschuwing, ontslag

...

